

Životné prostredie

revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia

Roč. XXXII

5/1998

Obsah

J. Supuka: Vegetačné formácie ako nástroj tvorby krajiny	229
M. Lapka, E. Cudlínová: Ekologicky šetrné hospodárenie v krajine a zemедělství	233
P. Jančura: Súčasné a historické krajinné štruktúry v tvorbe krajiny	236
K. Kočík: Alternatívne poľnohospodárstvo, progresívny prístup vo využívaní a obhospodarovaní krajiny	241
M. Bartoš, D. Kušová, J. Těšitel: Cestovní ruch jako rozvojový faktor marginálních území (na příkladě Šumavy)	246
J. Středánský: Agrotechnické a melioračné úpravy v procese tvorby krajiny	251
Z. Izakovičová: Socioekonomické faktory racionálneho využívania krajiny	255
D. Štefunková: Estetická kvalita krajiny a otázky nad prístupmi k jej hodnoteniu	260
I. Burčík, J. Zacher: Využitie skládokového plynu na skládke odpadov Košice – Myslava	265

Tribúna

J. Zuskin: Miesto a postavenie tvorby krajiny z hľadiska ochrany prírody	267
J. Ladomerský: Ekológia a environmentalistika z iného pohľadu	269

Kontakty

E. Kalivodová: Vývoj kultúrnej krajiny vo východných oblastiach Rakúska	272
---	-----

Racionálna tvorba krajiny a racionálne hospodárenie v nej

Ak sa zamyslíme nad obsahom myšlienky "Čo sme a čo skutočne potrebujeme pre zdravý život?" začíname si uvedomovať rozdiely medzi skutočnými ľudskými potrebami, chcením a obmedzenosťou prírodných zdrojov. Takéto úvahy v plnom rozsahu platia aj vo vzťahu ku krajine.

Krajinu chápeme ako určitý priestor zeme s charakteristickou tvárnosťou, vodstvom, rastlinstvom a živočíšstvom vrátane človeka a ním vytvorených diel. Človek je teda nevyhnutnou súčasťou krajiny. To, čo ho obklopuje, v náručí čoho pracuje, žije, existuje, sú podmienky prostredia. Tento priestor chápeme ako životné prostredie človeka v širšom zmysle. Krajina je užší, presnejšie definovaný výsek životného prostredia. Ak hovoríme o určitom regióne, je to napr. Podunajsko, Liptov, Kyšuce, Gemer. Krajina má aj širšie priestorové väzby, poznáme krajinu lesov, polí, jazier, saván, púští, ale aj miest a súvislých urbanistických útvarov. Nech je to v akýchkoľvek dimenziách a hierarchickom členení, každá krajina má svoje vlastnosti a hodnotové stavy. Ponúka človeku svoje prírodné bohatstvá a priestor pre spoločenský i ekonomický rozvoj. Táto ponuka tvorí prírodný potenciál krajiny. Jeho zložky sú vyčerpateľné i nevyčerpateľné, obnoviteľné i neobnoviteľné, zraniteľné i relatívne stabilné. Aby sme zachovali hodnoty a vlastnosti krajiny, ktoré sa vyvíjali a formovali dlhé historické obdobia a zároveň vytvárali udržateľné podmienky na trvalý rozvoj, musíme prírodné zdroje využívať racionálne. Lesná a poľnohospodárska výroba a stavba sídel nemôžu sledovať len zabezpečenie potravín a podmienok na bývanie, musia zohľadňovať aj ochranu a rozvoj podmienok na život rastlín a živočíchov, zachovanie zdravých vôd, úrodnej pôdy a dýchateľného vzduchu.

Človek vstupuje do krajiny mnohokrátymi spôsobmi, cestami i nástrojmi, ich prostredníctvom ju využíva, mení a vytvára. Tieto činnosti môžu mať degradačný (negatívny) alebo ozdravujúco-kreatívny (pozitívny) efekt. Racionálnu tvorbu krajiny chápeme potom ako súbor činností človeka v krajine s pozitívnym krajinnoekologickým, utilitárnym a esteticko-kultúrnym efektom.

Po doterajšom viac exploatívnom prístupe ku krajine dostáva sa do popredia záujmu vedcov, ekonómov i politikov prístup racionálneho obhospodarovania a tvorby krajiny ako nová cesta a filozofia vzťahu človek – krajina.

Ján Supuka

Aktuality

- M. Ružička:** Závěry a odporúčania II. národnej konferencie. Stratégia environmentálnej výchovy a vzdelávania na školách SR 227
- E. Reichrtová:** Slovensko-česká medziodborová konferencia 273
- S. Hubík:** Zvolenské sympozium o krízi prostredia a ľudskosti 274
- Z. Izakovičová:** Implementácia trvalo udržateľného rozvoja 275
- M. Kozová, I. Belčáková:** Sofijská iniciatíva o aplikácii posudzovania vplyvov na životné prostredie 276

Recenzie

- T. Krippelová:** Nová kniha o synantropnej vegetácii Slovenska 278
- M. Dobrovodská:** Krajinnooekologické podmienky trvalo udržateľného rozvoja 278

Contents

- J. Supuka:** Vegetation Formations as a Tool for Landscape Formation .. 229
- M. Lapka, E. Cudlínová:** Ecological Sensitive Management and Agriculture 233
- P. Jančura:** The Present and Historical Landscape Structures in Landscape Formation 236
- K. Kočík:** Alternative Agriculture, Positive Approach in Landscape Utilization and Management 241
- M. Bartoš, D. Kušová, J. Těšitel:** Leisure Activities as Developmental Factor in Marginal Areas (on the Example of Sumava Mts.) 246
- J. Středánský:** Agrotechnical and Amelioration Measures in the Process of Landscape Creation 251
- Z. Izakovičová:** Socio-economic Factors of the Rational Land Utilisation .. 255
- D. Štefunková:** Aesthetics Quality of the Landscape and Question Marks on the Approaches to its Evaluation 260
- I. Burčík, J. Zacher:** Utilisation of Waste Gas in the Landfill Košice – Myslava 265
- Tribune**
- J. Zuskin:** Formation of Landscape and its Position from the Aspect of Nature Conservation 267
- J. Ladomerský:** Ecology and Environmental Science from the other Point of View 269

Rational Landscape Formation and Rational Management

When thinking about the question "What we are and what we really need for our healthy life?" a differences between the real human needs, wishes and limits of the natural resources become to be revealed. Such thoughts are fully valid also in the context of landscape.

We consider the landscape as a particular part of the Earth with characteristic morphological features, waters, fauna and flora including the man and his work. The man is the inevitable part of the landscape. Everything that surrounds him, where he lives and works, creates a set of particular conditions of the environment. We consider such space as the human environment in a broad sense. The landscape is considered as narrower, more precise defined part of the environment. If we talk about a particular region it is for example Podunajsko, Liptov, Kysuce, Gemer etc. The landscape has also broader spatial links, we know forest or agricultural landscape, landscape of lakes, savannas, deserts but also urban landscape. Whatever dimensions and hierarchical division we use, every landscape has its own characteristics and value states. It offers to the man its natural resources and space for the development of society and economy. Such offer constitutes the natural potential of landscape. Some of its components are exhaustible the others not, they can be renewable or not, sensible or less sensible. To preserve values and proprieties of the landscape that have evolved for a long historical epochs creating a sort of sustainable equilibrium we have to exploit natural resources rationally. Forestry, agriculture and industry cannot aim only to ensure our existence they must also take into account protection and development of conditions for the vegetation and animals, productive soils, healthy waters and breathable air. The man interacts with the landscape by various ways and tools, he exploits, changes and creates it. His activities can have degradation (negative) or creation (positive) effects. Rational formation of the landscape we consider as a set of human activities in the landscape with positive landscape-ecological, utilitarian and aesthetical-cultural effects. After the period of exploiting approaches at present we are facing the trends of rational management and formation of landscape as a new way and philosophy of the relation between man and the landscape.

Ján Supuka

Contacts

- E. Kalivodová:** Evolution of Cultural Landscape in the Eastern Regions of Austria 272

Recent news

- M. Ružička:** Conclusions and Recommendations of the II. National Conference Strategy of Environmental Education in the Slovak Republic 227
- E. Reichrtová:** Slovak-Czech Interdisciplinary Conference of Toxicology 273

- S. Hubík:** Symposium in Zvolen on Crisis of Environment and Humanity 274
- Z. Izakovičová:** Implementation of Sustainable Development 275
- M. Kozová, I. Belčáková:** Sofia Initiative on Application of Environmental Impact Assessment 276

Reviews

- T. Krippelová:** New Book about Synantropic Vegetation in Slovakia 278
- M. Dobrovodská:** Landscape Ecological Conditions of Sustainable Development 278